

ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО

найважливіший елемент країни

ДЕ ВЗЯТИ РЕСУРСИ
НА ГРОМАДСЬКІ ТА
БЛАГОДІЙНІ ІНІЦІАТИВИ?

ДЕ ВЗАТИ РЕСУРСИ НА ГРОМАДСЬКІ ТА БЛАГОДІЙНІ ІНІЦІАТИВИ?

Для ефективного управління країною потрібні сильна держава та сильне громадянське суспільство, яке буде її контролювати, представляти інтереси різних соціальних груп та виробляти соціальні послуги.

Для всіх цих завдань громадянському суспільству необхідні ресурси. І одразу виникає запитання: де їх можна взяти? Сьогодні є кілька відповідей на це питання.

Перший шлях – збір благодійних пожертв. Ця практика особливо успішна, коли питання стосуються допомоги українським військовим чи хворим дітям. За рік українці збирають благодійних пожертв більше, ніж бюджет міністерства охорони здоров'я.

Другий напрямок – пошук коштів у міжнародних донорів. Особливо ефективний тоді, коли завдання громадської чи благодійної організації збігаються з цілями програм донорів.

Третій варіант – пошук ресурсів у власної держави. Влада обіцяє збільшувати підтримку громадянського суспільства, проте поки що Уряд дуже скупий у питанні коштів для громадських об'єднань.

Тут не обходиться без зловживань та непрозорості. Лише частину коштів розподіляють через відкриті конкурси для молодіжних організацій. Більшість ресурсів держава виділяє напряму, уникаючи конкурсів, що створює спокусу для керівників міністерств обирати не найбільш ефективних, а найбільш лояльних.

Тому краще шукати гроші в місцевих бюджетах. Після фінансової децентралізації міські ради отримали суттєве збільшення власних ресурсів. І саме вони зацікавлені в ефективних соціальних послугах, які можуть надавати громадські та благодійні організації. Тож саме міста можуть стати головними донорами громадянського суспільства.

Четвертий, найбільш перспективний підхід – започаткування соціального підприємництва. Коли організації самі виробляють якісь продукти, продають їх та отримують таким чином ресурси для своєї діяльності. При цьому вони зберігають статус неприбутковості, бо спрямовують усі прибутки на свої статутні цілі.

Цей номер журналу «Громадянське суспільство» розкриває палітру механізмів залучення ресурсів.

Ми вважаємо, що час руйнувати стереотип про бідні і нещасні громадські організації, які ходять з простягнутою рукою. Вони повинні мати достатньо ресурсів для реалізації своїх проектів.

І це можливо зробити сьогодні в Україні. Як? Читайте в нашому журналі!

*Головний редактор
«Громадянського суспільства»
Максим Лациба*

ІНТЕРВ'Ю

За підтримки
Американського
народу..... 4

ІСТОРІЇ УСПІХУ

Як стати «людиною-мура-
хою», або благодійник –
не значить багатий..... 10

ІНСТРУМЕНТИ ФІНАНСУВАННЯ

Громадські ініціативи
коштом державного
бюджету. Реальність
чи фантастика? 12

МІСЦЕВІ МОЖЛИВОСТІ

У Кривому Розі відкрили
Консультаційний центр

для громадських
активістів 15

БЛАГОДІЙНІСТЬ

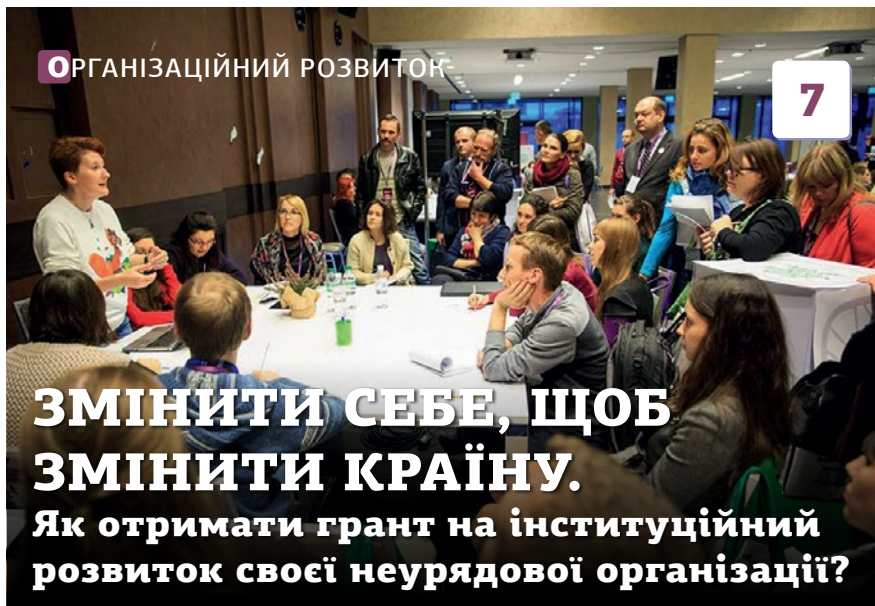
«Есемеска», яка
рятує життя, та благо-
дійність, яка об'єднує
парламент 16

РЕСУРСИ

Квадратні метри
від мера. Як отримати
приміщення для
громадської чи
благодійної
організації? 19

СОЦІАЛЬНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО

Кредит на соціальне
підприємництво
під 5 % річних від
WNISEF та
Ощадбанку..... 22

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК

**ЗМІНИТИ СЕБЕ, ЩОБ
ЗМІНИТИ КРАЇНУ.**

**Як отримати грант на інституційний
розвиток своєї неурядової організації?**

ЗА ПІДТРИМКИ АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

Агентство США з міжнародного розвитку (USAID) – один із найбільших міжнародних донорів, що працює в Україні. За цей час USAID надав більше 2 млрд \$ допомоги нашій державі. За підтримки американського народу в Україні покращують інфраструктуру, проводять реформи та посилюють захист прав людей. Як працює USAID в Україні та за якими напрямками надає допомогу? Як змінились пріоритети і сама країна?

Про це журналісти «Громадянського суспільства» поспілкувались із виконуючим обов'язки директора місії USAID в Україні Джоном Пеннелом.

Джоне, скажіть чому USAID взагалі допомагає іншим країнам та Україні зокрема?

Маю сказати, що USAID має доволі довгу історію. Саме Агентство було створено ще за часів президента Кеннеді, тобто у 60-ті роки минулого сторіччя.

USAID надає допомогу іноземним країнам у рамках Стратегії національної безпеки США. Тобто якщо ми беремо весь комплекс питань національної безпеки, то тут ми виокремлюємо три головні основи – це так звані три “D” (Defense, Diplomacy and Development), тобто оборона, дипломатія і розвиток. І в

центрі уваги USAID, звичайно, перебувають саме питання третього “D”, тобто питання розвитку.

І якщо ми говоримо саме про розвиток, то USAID ставить перед собою завдання надавати допомогу іноземним країнам у сфері економічного розвитку. У таких питаннях, як удосконалення чи розвиток демократичних систем врядування.

У поодиноких випадках ми виконуємо програми і в інших сферах, а також надаємо екстрену гуманітарну допомогу у вирішенні тих чи інших термінових питань.

Якщо ми говоримо конкретно про Україну, то в Україні USAID працює від початку 90-х років, тобто фактично від моменту відновлення незалежності України. І за ці 20 з гаком років, якщо ми беремо загальну вартість допомоги, наданої Україні з боку USAID, то це більше 2 млрд доларів.

Крім економічного розвитку, які ще пріоритети та напрями підтримки USAID діють в Україні?

Якщо ми говоримо про період після Революції гідності, то маю сказати, що ми провели певну переорієнтацію та суттєве збільшення програм підтримки.

І, зокрема, ми зараз зосереджуємо нашу увагу на таких питаннях, як антикорупційна діяльність, як надання допомоги тим регіонам, які постраждали зокрема від військового конфлікту.

Це також сприяння конституційній реформі, особливо у таких сферах, як децентралізація та зміцнення місцевого самоврядування. Ще одна важлива сфера уваги – судова реформа.

Якщо ми говоримо про програму у сфері економічного розвитку, то це допомога у фінансовому, енергетичному та аграрному секторах України.

Це також і допомога у боротьбі з інфекційними захворюваннями, такими як ВІЛ/СНІД та туберкульоз.

І якщо ми беремо всі ці напрями діяльності, то за кожним з цих напрямків USAID здійснює співпрацю як з громадянським суспільством, так і з органами місцевого самоврядування, з ор-

Напрями проектів USAID в Україні

Демократія, права людини та врядування – **20 проектів.**

Охорона здоров'я – **11 проектів.**

Сільське господарство – **1 проект.**

Економічний розвиток – **6 проектів.**

Охорона довкілля та протидія зміні клімату – **1 проект.**

Гуманітарна допомога та допомога у перехідний період – **4 проекти.**

ганами національної влади, з приватним бізнесом та з академічною спільнотою.

Тобто ви фінансуєте і державні інституції, і громадські організації. Скажіть, а є активності, які ви здійснюєте безпосередньо?

Взагалі, якщо ми беремо діяльність USAID у всіх державах світу, то я маю сказати, що ми співпрацюємо як з урядами країни перебування, так і з організаціями громадянського суспільства, тобто з громадським сектором.

Здебільшого діяльність USAID здійснюється через організації-партнери, які є виконавцями тих чи інших проектів та програм. Тобто це можуть бути й організації приватного сектору, це можуть бути громадські і благодійні організації, які, як правило, є американськими або міжнародними.

Але зараз, оскільки ми намагаємося наблизити ту допомогу, яка надається Україні, до місцевого сектору, до місцевих структур, ми налагоджуємо також співпрацю і з українськими організаціями громадянського суспільства. Як приклад тут можна навести і вашу організацію, і «Громадську мережу ОПОРА», і «Реанімаційний пакет реформ», і українське відділення організації «Transparency International» та інші.

А скільки людей працює в USAID загалом і в Україні зокрема?

Якщо ми беремо діяльність USAID взагалі, вона здійснюється у понад 80 країнах світу. Якщо брати кількість працівників, то ми не дуже велика організація. Більшість наших співробітників – це місцеві жителі. Якщо ми візьмемо за приклад Україну, то з близько 100 осіб, які працюють у складі нашої Місії, більшість є саме громадянами України.

З точки зору сталості цих програм допомоги ми вважаємо, що

це слушний підхід, тому що саме завдяки цим місцевим, у цьому випадку українським, співробітникам ми забезпечуємо життєздатність цих програм. І це не завжди було б можливо, якби ними займалися виключно американці, тому що американці, як правило, працюють у тій чи іншій країні достатньо обмежений термін часу.

USAID має дуже широке коло діяльності. А як до неї можна долучитись? Уявимо, що є громадська організація, яка має ідею як вирішити проблему в певному напрямі. Яким чином їй зв'язатись із USAID та запропонувати свою ідею для реалізації?

Перш за все маю сказати, що USAID розробляє стратегії співпраці у сфері розвитку з певними країнами, і ці стратегії розраховані на кілька років.

Після того як ця стратегія розроблена, ми її публікуємо на офіційному сайті USAID. У цій стратегії визначаються пріоритети співпраці USAID з цією країною.

Ця стратегія розробляється на основі консультацій з рядом зацікавлених сторін: владні структури, організації громадянського суспільства, приватний сектор конкретно тієї чи іншої країни. Саме ці стейкхолдери можуть зробити свій внесок у розробку Стратегії та надати свої рекомендації для вироблення пріоритетних напрямків Стратегії USAID.

Потім на офіційному сайті Федерального Уряду Сполучених Штатів Америки публікуються запрошення до подання заявок на реалізацію тих чи інших контрактів чи грантових програм, участь у яких можуть взяти міжнародні організації – американські або організації країни перебування.

Хоча ми і справді отримуємо значну кількість пропозицій, які подаються не на основі оголошеного конкурсу, а з власної ініціативи тієї чи іншої організації, ми рідко їх фінансуємо. Основна частка наших програм впроваджується та фінансується саме на основі механізму, коли подання заявок та визначення виконавця/переможця програм відбувається на основі відкритого оголошеного конкурсу.

Конкурсний відбір висвітлюється, зокрема, на сайтах fedbizopps.gov та grants.gov.

Коли міжнародна організація виграє конкурсний відбір, вона, як правило, обирає ту місцеву організацію, з якою буде співпрацювати, або створює відділення у цій країні, де буде реалізуватися проект/програма (у нашому випадку в Україні).

І як вам працювати в Україні? Все ж таки ми пострадянська країна, і за часів Радянського союзу пропаганда формувала негативний образ Америки, американського народу та американських установ. Чи часто Ви стикаєтесь із залишковим ефектом цих негативних стереотипів по відношенню до США?

Мені здається, що сьогодні загальним ставленням українців до США стало набагато позитивнішим, але з огляду на російську агресію і те, що відбувається протягом останніх двох років, всі ми знаємо, що зараз через україно-ро-

ськ сепаратизму та військовими діями на сході країни та з російською агресією. Тобто ситуація в економіці була і досі залишається досить складною, але останнім часом ми бачимо повільне, але покращення.

Джоне, ми знаємо що Ви особисто працювали в Україні на початку 90-х і можете порівнювати країну тоді і зараз. Цікаво дізнатись Вашу думку, наскільки змінилась Україна?

Перш за все за ці останні 20 років відбувся дуже суттєвий економічний розвиток, тому що Україна здійснила перехід від радянської системи до західної системи, економічно орієнтованої на вільний ринок. Тобто у цьому сенсі я бачу досить ґрунтовні зміни. У той же час ми бачимо, що перед Україною зараз стоять значні виклики також саме у сфері економіки, що пов'я-

ня безповоротності євроінтеграції та тих реформ, які спрямовані на просування до Європи, тому що багато вже зроблено на цьому шляху, але багато ще залишається зробити. Тож якщо ці реформи в Україні триватимуть і надалі, я думаю, їй вдасться пройти цей шлях. У свою чергу США готові надати для цього відповідну допомогу.

Якщо ми вже говоримо про російську агресію та реформи, скажіть, які ще виклики стоять перед Україною на Вашу думку?

Мені здається, тут є два головні виклики, дві «війни», які сьогодні веде Україна. Перша з них – це війна проти корупції та умовно проти «старої України», друга – це протидія російській агресії. Як я вже сказав, США, американський народ підтримують Україну і готові надавати подальшу підтримку на шляху подолання цих викликів. І, на мою думку, якщо українська влада продовжуватиме здійснення цих реформ, якщо народ, громадянське суспільство чинитимуть відповідний тиск на владу, який спонукатиме її до продовження цих реформ, тоді Україна має відмінні перспективи.

Джоне, у Вас є можливість звернутись до наших читачів. Що б ви їм порадили чи побажали?

Я б їм порадив продовжувати свою боротьбу, продовжувати і далі чинити тиск на владу, забезпечувати підзвітність влади. Коли чиновники кажуть, що вони щось роблять чи щось планують здійснити, громадянське суспільство має це контролювати. Але окрім того ще однією важливою функцією громадянського суспільства є інформування спільноти в цілому, інформування громадян про те, що відбувається, в т. ч. про дії влади та про суспільно-політичну ситуацію.

Розмову вели Олександр Равчев та Христина Морозова.

Мені здається, тут є два головні виклики, дві «війни», які сьогодні веде Україна. Перша з них – це війна проти корупції та умовно проти «старої України», друга – це протидія російській агресії.

ськ сепаратизму та військовими діями на сході країни та з російською агресією. Тобто ситуація в економіці була і досі залишається досить складною, але останнім часом ми бачимо повільне, але покращення.

Ще один суттєвий виклик, який сьогодні стоїть перед Україною та її громадянами – це забезпечен-

ЗМІНИТИ СЕБЕ, ЩОБ ЗМІНИТИ КРАЇНУ. Як отримати грант на інституційний розвиток своєї неурядової організації?

Сьогодні в Україні існує безліч неурядових організацій, спілок, асоціацій та груп, котрі мають ідеї та натхнення для розроблення проектів суспільно важливого значення. Часто виникає необхідність розв'язання проблеми розвитку таких організацій в умовах постійної зміни внутрішнього та зовнішнього середовища. Для вирішення цих проблем створені сервіси, котрі пропонують тренінги, консультації, дослідження та інші види навчання або послуг для вдосконалення організації.

Яніна Корнієнко,
журналістка
«Громадянського
суспільства»

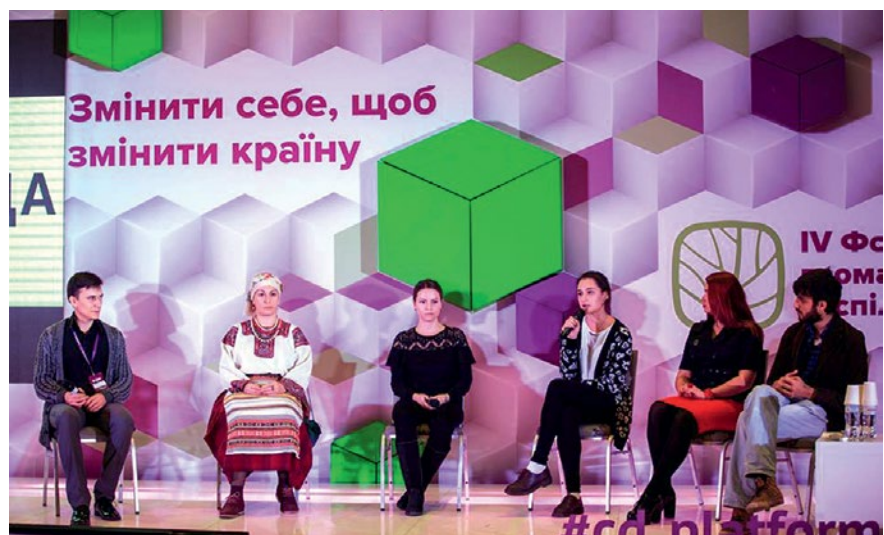
Платформа розвитку громадянського суспільства «Маркетплейс» (<http://cd-platform.org>) виступає з'єднувальною ланкою між провайдерами та організаціями, котрі потребують розвитку.

Про проект

У перекладі з англійської «Маркетплейс» – ринкова площа. Цей термін доволі популярний, його часто використовують у різних сферах діяльності та продажу. У нашому випадку «Маркетплейс» –

механізм посилення прямих зв'язків між провайдерами (постачальниками) послуг з організаційного розвитку та неурядовими організаціями, асоціаціями, ініціативними групами, муніципальними установами, що їх потребують.

Організаційний розвиток – це всі заходи, які допомагають організації ставати сильнішою та більш професійною. Такий розвиток є стратегічним шляхом, з одного боку, зростання загальної ефективності організації, а з іншого – під-

вищення почуття задоволеності та поліпшення умов праці співробітників. «Маркетплейс» у сфері організаційного розвитку допомагає вирішити ці питання, будуючи комунікативний місток між користувачами та сервісами.

Проект Pact/UNITER за фінансування Агентства США з міжнародного розвитку започаткував реалізацію програми зміцнення спроможностей неприбуткових організацій ще у 2010 році. Сьогодні адміністратором проекту «Маркетплейс» є ICAP «Єднання». Вони видають гранти на розвиток, контролюють реалізацію проекту, утримують портал, проводять різні тематичні заходи.

«Маркетплейс» надає можливість користувачам розібратися в питаннях організаційного розвитку та менеджменту ОГС, знайти тренера, консультанта, експерта залежно від потреб організації, отримати дофінансування для посилення організаційної спроможності та провести

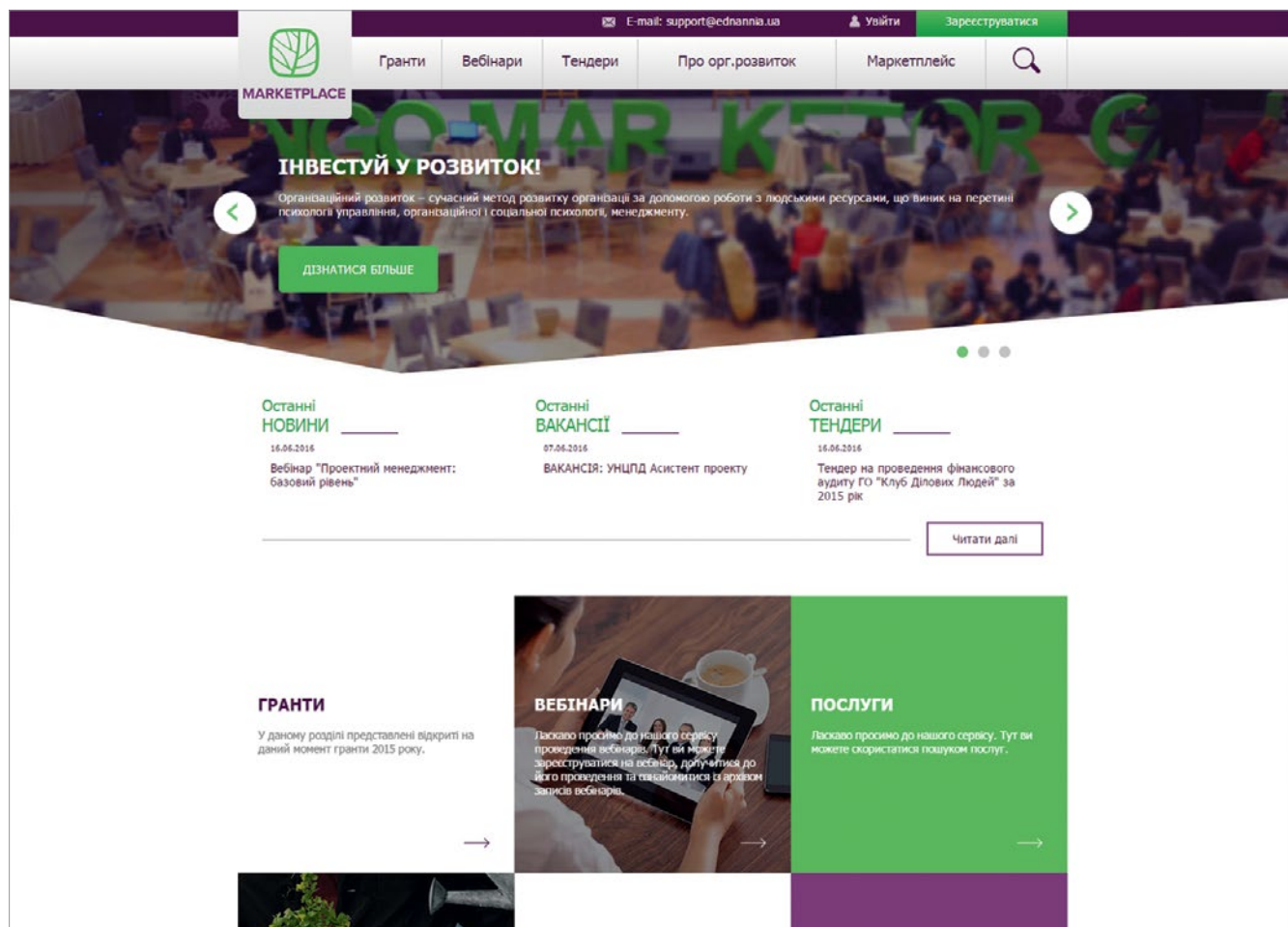
оцінку організаційного розвитку.

Також проект допомагає організаціям зробити власну діагностику. Для цього створений «інструмент самооцінки» – опитувальник на зразок психологічних тестів, де показано рівні розвитку, які треба зіставити з власними. Цей інструмент показує, де організація перебуває на актуальному етапі, та малює перспективу розвитку.

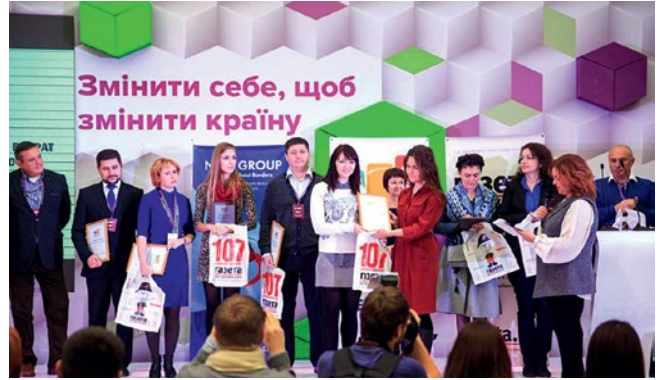
Будь-яка українська некомерційна організація може подати заявку до ICAP «Єднання», щоб отримати грант на власний організаційний або технічний розвиток. Якщо мова йде про технічні спроможності у сфері ВЛІ/СНІД, то це може бути й державна установа. Проте має бути організація, яка має рівень прибутковості 005, 006 або 011. ICAP «Єднання» – це один із небагатьох донорів, котрий дає організації перший в житті грант, не вимагаючи грантової історії. Для цього необхідно заповнити аплікаційну

онлайн-заявку на сайті, в якій вказати, яким чином організація визначила потребу в розвитку. За допомогою цього фінансування організація може отримати необхідні послуги: тренінг, семінар, короткострокові/довгострокові консультації, експертну оцінку, гроші на підготовку до аудиту тощо. Станом на листопад 2015 року у програмі взяло участь 810 організацій, а сьогодні таких організацій налічується вже близько 1000. Прикладом успішного використання гранту є ГО «Кримська діаспора», котра пройшла тренінг з фандрейзингу та одразу по тому залучила понад 50 тис. дол. на проект для дітей-переселенців.

Найпоширеніший запит організацій – стратегічне планування. Організації, які отримали грант та пройшли навчання, в результаті отримують стратегічний план, якого мають дотримуватися. «З часом ми спостерігаємо, що потреби організацій змінюються. На стратегічне пла-

нування починають подаватися менше, розширюється тематичне коло запитів і збільшується кількість організацій, котрі подаються повторно. Ми вважаємо це в тому числі результатом нашої роботи, який свідчить про зміцнення культури організаційного розвитку, а це, у свою чергу, є нашою головною метою» – говорить менеджер комунікацій ІСАР «Єднання» Наталія Климова.

«Маркетплейс» зобов'язує організації, котрі отримують кошти в межах програми, проводити відкритий тендер, в якому кожен із провайдерів може взяти участь. Також кожна організація має право отримати фінансування декілька разів. Аудитори «Маркетплейсу» перевіряють фінансові звіти за грантом та змістовні результати роботи, і, після підтвердження правомірності діяльності організації, вона має право знову взяти участь у проєкті.

Сьогодні «Маркетплейс» підтримують Агентство США з міжнародного розвитку USAID, проєкт Respond, який дає кошти на розвиток ВІЛ-сервісних організацій, Фонд ім. Ч. С. Мотта, Save the children Ukraine. До них долучилися уряд Швеції, Майкрософт Україна, Відродження, Програма розвитку ООН в Україні та інші організації та приватні особи.

Про діяльність

Платформа «Маркетплейс» складається з трьох компонентів:

1. Інтернет-портал;
2. Майданчики для обговорення важливих питань у сфері органі-

заційного розвитку, планів, стратегій та політики;

3. Система грантів, яка забезпечує безперервне фінансування ринку послуг у сфері організаційної спроможності ОГС.

Інтернет портал «Маркетплейс» створений для того, щоб допомогти у самостійному пошуку необхідних сервісів з організаційного розвитку. Користувач може пропонувати, шукати, замовляти, обирати тренінги, консультації, дослідження та інші види навчання або послуг, щоб посилити свою спроможність. На сайті може зареєструватися будь-який провайдер та запропонувати свої послуги організаціям. Також створена добровільна верифікація провайдерів, і ті сервіси, які хочуть підтвердити свою якість, її проходять.

«Маркетплейс» проводить зустрічі Спільноти Практиків, експертні обговорення, вебінари.

«Зустрічі спільноти практиків» – це вузько спрямовані практичні зустрічі фахівців, на яких обговорюють питання, важливі для організаційного розвитку. Будь-яка організація може виступити з ініціативою проведення такої зустрічі, і ІСАР «Єднання» допомагає в проведенні цього заходу організаційно, логістично і частково фінансово. На зустрічі збираються люди з унікальним досвідом певної компетенції, розробляють методику, котру потім використовують на практиці. Наприклад, була проведена зустріч спільноти практиків для впровадження гендерного компоненту громадської організації. У результаті зустрічі був розроблений ген-

дерний аудит, який тепер може замовити собі будь-яка організація.

Важливою подією у діяльності «Маркетплейсу» є Форум з організаційного розвитку, що вперше відбувся у 2012 році, а з часом став Форумом розвитку громадянського суспільства, який об'єднує донорів, бізнес, державу та неприбуткові організації в пошуку шляхів розвитку та зміцнення громадянського суспільства. «Велику увагу під час Форуму, крім марафону майстер-класів, займають тематичні обговорення, дискусії, де ми обговорюємо, куди треба рухатись далі. Результатом цього є тренди розвитку громадянського суспільства на наступний рік. Тобто Форум в кінці 2015 року формує тренди на 2016 рік, і так далі. Це велика робота і насправді зручно, щоб планувати свою діяльність наперед» – говорить менеджер комунікацій ІСАР «Єднання» Наталія Климова. Минулого року учасниками Форуму стали понад 1000 представників ОГС України та 14 інших країн світу: представники українських благодійних та громадських організацій, органів державної та місцевої влади, бізнес-компаній та донорських організацій.

Отже, «Маркетплейс» надає можливість організаціям громадянського суспільства опанувати питання організаційного розвитку та менеджменту, знайти оптимальний варіант навчання в залежності від потреб та можливостей організації, провести оцінку та скласти план індивідуального організаційного розвитку, а також отримати фінансування для цих потреб.

ЯК СТАТИ «ЛЮДИНОЮ-МУРАХОЮ», або благодійник – не значить багатій

На початку 2014 року з'явився проект muraħy.com, який дав можливість кожному українцю відчути себе супергероєм та врятувати життя. Водночас благодійні організації отримали інструмент для збору коштів.

Галина Мешко,
журналістка
«Громадянського
суспільства».

Мурахи. Поодинці вони маленькі, зате разом – утворюють великий і сильний мурашник, який здатен подолати складні задачі. Відчути себе його частиною можна на офіційному сайті однойменної благодійної платформи з продажу речей.

Кількість українців, яким потрібна фінансова допомога, лише зростає, а державний бюджет не витримує навантаження. У хворих та нужденних часто лишається лише одна надія – на благодійників. І ним може стати кожен. Ваш старий телефон може врятувати людину від важкої хвороби, а непотрібна вже праска захистити військового на сході країни.

Як стати частиною благодійного мурашника?

«Усе дуже просто, – пояснює координаторка проекту Катерина Алімова, – у першу чергу учасникам платформи потрібно зареєструватися на сайті. Якщо ви бажаєте продати річ, то вам треба її сфотографувати, зробити невеликий опис. Потім на власний розсуд обрати соціальну проблему, на вирішення якої підуть кошти від продажу. Як тільки дочекаєтеся заявки від покупця – обрати найзручніше для вас відділення Нової Пошти та віднести товар. Якщо ж ви хочете придбати річ,

яка вам імпонує на сайті, потрібно натиснути кнопку «купити» (таким чином буде відправлено заявку продавцю), дочекатися підтвердження, після якого ви обираєте зручне для вас відділення Нової Пошти».

Таким чином, кожен може з легкістю продати речі, якими не користується, які припадають пилом у шафах чи на балконах. А хтось знайде серед них щось давно необхідне для себе. Такий механізм роботи дає і продавцю і покупцю відчути себе благодійниками.

А для тих, хто не хоче ані продавати, ані купувати, але допомогти таки хоче, існує можливість підтримати «Мураħ» через онлайн-підписку. Для цього достатньо лише авторизуватися та ввести бажану суму для щомісячного внеску.

Скільком людям допомогли «Мураħи»?

Власне, такий рахунок платформа не веде, адже не допомагає фізичним особам. Катерина Алімова зазначає: «Ідея допомоги полягає у тому, що платформа є інструментом для збору коштів, які потім будуть направлені на соціальні потреби, тож у нас є фонди-бенефіціари, на діючі проекти яких перераховуються кошти з продажу товарів. Ці фонди обирали за прозорістю та

реальністю роботи. Також одним із основних критеріїв відбору була й соціальна проблематика, яку вирішують ці фонди».

Наприклад, допомогу бійцям у зоні АТО забезпечує фонд «Повернись живим», пораним – БФ «Центр допомоги», проблемами переселенців та малозабезпечених людей займається фонд «Соціальне партнерство», онкохворими дітьми займається фонд «Краб», передчасно народженими – «Свічадо», проблему безпритульних тварин вирішує БФ «Harry Paw».

Якими бюджетами оперує платформа зараз?

«Перші півроку діяльності платформи були перевіркою гіпотез та життєсправжності ідей. І не всі цю перевірку пройшли. За цей час ми підтвердили, що люди готові допомагати, але на нагальні потреби. Не підтвердилось, що люди допомагатимуть постійно на послідовне усунення проблем. Але саме ці результати й дають розвиток та рух платформі. Тому поки що платформа оперує десятками тисяч» – зазначає координатор.

Окрім того, віднедавна у всіх користувачів платформи є можливість дивитись, перевіряти та стежити за звітам у режимі онлайн. Усі зібрані та витрачені кошти мають документальне підтвердження на сайті. Також на сайті встановлено лічильник усіх зібраних коштів, який наглядно демонструє силу «мурашиної» єдності. Наразі так красується цифра у 31 732 гривні.

«Мурахи» запускають й інші цікаві варіанти збору коштів.

Щоб зібрати 53 тис. грн придбати апарат для підтримки дихання та серцебиття в передчасно народжених немовлят вони запустили програму «Подаруй нетерплячкам шанс на життя».

Ініціатором цього проекту став київський бізнесмен Дмитро Федоренко.

«Під час Революції гідності волонтерський рух став надзвичайно сильним, майже кожен намагався допомогти, як міг: на Майдан несли речі, їжу, гроші. З початком війни кількість потреб збільшилась, а фінансові спроможності допомагати ставали меншими. Проте відправити наших бійців без бронезакладів було неприпустимо. Саме через пошук альтернативного фінансування і виникла ідея платформи як механізму фінансової допомоги «без грошей».

Учасники програми можуть придбати набір DIY для вирощування рослин від компанії «Grassy» за 195 гривень. Він має всі необхідні складові – горщик, ґрунт, насіння, парник. Увесь прибуток з продажу буде витрачено на придбання спеціального медичного обладнання.

Що чекає на «Мурах» у майбутньому?

«Зараз ми бачимо два паралельні шляхи розвитку Платформи, – розповідає координатор, – Перший – це інструмент для фандрейзингу коштів благодійними фондами. І

це вже частково працює. Благодійні фонди можуть збирати кошти під свої проекти на платформі, самостійно виставляючи товар, це може бути і сувенірна продукція фонду чи пожертвовані речі від компаній-донорів. Другий шлях полягає у тому, що платформа «Мурахи» може ставати інтегрованою частиною КСО компаній. І вже першим проектом став спільний проект з компанією «Едіпрес» та журналом «Viva». Спеціальний випуск журналу «Переможці» можна було придбати на Платформі, а всі кошти пішли на розвиток протезування в Україні».

ГРОМАДСЬКІ ІНІЦІАТИВИ КОШТОМ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ. Реальність чи фантастика?

Кабінет Міністрів затвердив нову редакцію постанови №1049, яка змінила порядок отримання державних коштів на реалізацію громадських ініціатив. Що змінилось і чи стане реальніше отримати фінансову підтримку держави? Про це і піде мова в нашому матеріалі.

**Катерина
Кролевська,**
журналістка
«Громадянського
суспільства»

16 березня 2016 року набули чинності зміни до документів, які регламентують участь громадських організацій у конкурсах на фінансування заходів та програм. Тепер визначати гідні проекти будуть не лише чиновники, але й представники громадськості.

У середині березня Кабмін видав постанову про внесення змін у Порядок проведення конкурсу з визначення програм (проектів, заходів), розроблених інститутами громадянського суспільства, для виконання (реалізації) яких надається фінансова підтримка. Назвімо його просто Порядком для зручності. Процедура отримання

коштів в міру заплутана, але з потенційним хепі-ендом.

Позитивні практики фінансування молодіжних громадських проектів були і до цього. Громадська активістка **Юлія Городчанина**, представниця ГО «Студреспубліка», каже, що досвід участі у конкурсах в організації широкий і переважно позитивний.

– У складі організації я брала участь у конкурсах на місцевому рівні, зокрема й захищала проекти. У 2015 році на міському конкурсі ми перемогли і отримали 10 тис. грн для проведення регіонального етапу мультифестивалю «Студреспубліка», – розповідає Юлія. – Хоча, звісно, є й обмежуючі фактори. Наприклад, термін функціонування громадської організації, яка претендує на фінансову допомогу. Треба мати 2 роки реєстрації, подані податкові звіти. На жаль, це не дає можливість новим перспективним проектам брати участь у конкурсах. Після виходу постанови Кабміну деякі моменти стали легшими, – додає Юлія. – Хоча пункт про 2 роки так і залишився. Гадаю, це перестраховка.

Відносно революційне досягнення – можливість брати участь у конкурсах проектів як загальноукраїнським організаціям, так і місцевим. При цьому розробки можуть бути і національного, і локального рівня –

Довідка

Перелік документів для подачі заявки:

- Копії свідоцтва про реєстрацію, статуту, виписку з Реєстру неприбуткових організацій, скріплені печаткою (якщо є).
- Заява про участь у конкурсі (має установлену форму; її затверджує організатор і публікує разом з оголошенням).
- Основна частина пропозиції, як і раніше, містить опис проекту і кошторис витрат. В описі треба вказати мету, завдання, план, результати (з конкретними індикаторами), цільову аудиторію та план інформаційної кампанії.
- Якщо проект здійснюватимуть у співпраці з іншими організаціями, від них знадобляться листи-підтвердження.
- Інформація про діяльність організації, її досвід, джерела фінансування та власні ресурси.
- Листи-підтвердження.

в області, районі чи місті. Відповідно, фінансуватимуть їх із державного чи місцевого бюджету.

Щоб визначити, який у вас рівень, подивіться на залученість ресурсів. Якщо у проекті чи заході братимуть участь представники Києва та більше половини областей України, то це, безумовно, загальнонаціональний рівень. За таким же принципом визначаються і місцеві проекти: половина регіону з обласним центром – обласний рівень, половина району – районний, хоча б півміста – міський. І кошти на обрані проекти виділятимуть саме з бюджетів відповідних рад.

Порядок розділяє три види активностей, які можуть отримати кошти. Вони відрізняються здебільшого тривалістю і тим, наскільки розв'язують суспільні проблеми:

програма – довготривалі;

проекти – тривалістю до року і розв'язують якусь локальну задачу;

заходи – точкові події, що мають суспільну користь.

До 1 квітня організатор (орган влади чи самоврядування) затверджує усі вимоги до заявок, встановлює прохідний бал і публікує оголошення про конкурс. У ньому зазначають пріоритетні завдання потенційних проектів, перелік можливих видів діяльності, вимоги до пропозицій, строки їх подання (не менше 30 днів) і проведення

конкурсу, також адресу – куди надсилати заявки.

Варто зауважити, що, згідно з постановою Кабміну, усі органи виконавчої влади зобов'язані провести конкурси проектів на своїх рівнях вже у 2016 році.

Нова редакція порядку затверджує, що у складі конкурсних комісії може бути не більше 50 % поса-

” У разі коли фінансова підтримка для виконання (реалізації) програм (проектів, заходів) надається за рахунок коштів державного бюджету, організатор конкурсу надсилає текст оголошення про проведення конкурсу до Секретаріату Кабінету Міністрів України для розміщення на урядовому веб-сайті «Громадянське суспільство і влада»: civic.kmu.gov.ua

Як отримати кошти від держави на громадські проекти?

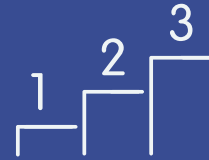
2 роки
реєстрації ГО
мінімум

- загально-національний
- обласний
- районний
- міський

- програма
- проекти
- захід

- індивідуальна оцінка
- відкритий захист проектів
- оцінка пропозицій

довців. Це значить, що принаймні половина її членів – представники громадськості та галузеві фахівці й науковці.

Крім «суддівського» складу, змінився в цілому перебіг конкурсу. Відтепер проект-переможець повинен пройти три етапи боротьби.

Перший – індивідуальна оцінка заявки. Члени комісії визначають, наскільки заплановані заходи відповідають пріоритетним завданням, що їх вказували в оголошенні, і чи проекти належать до фінансування саме з цього бюджету. Тобто якщо пропозиція розрахована на загальнодержавний рівень, а ви подаєте на обласний, то її можуть і не схвалити.

Другий етап – відкритий захист проектів. Представники громадськості і журналісти можуть відвідати і спостерігати за ним, однак запис на технічні засоби прямо не передбачений. Втім, цього року під час захисту проектів, скажімо, у Міністерстві молоді та спорту вже проводили онлайн-стріми. Розповісти про переваги свого проекту може керівник або уповноважений представник організації. Якщо захисту не буде, організацію можуть не допустити до «фіналу».

Третій етап – оцінка пропозицій за 5-бальною шкалою. Члени конкурсної комісії оцінюють, наскільки програма відповідає меті, чи ре-

алістичні результати проектів, чи бюджетні кошти будуть використані ефективно у разі фінансування. Крім того, враховують досвід організації, її особисті ресурси і забезпечення. За результатами оцінювання конкурсна комісія публікує рейтинг.

Порядок проведення конкурсів передбачає, що переможуть у них пропозиції з найефективнішим використанням бюджету. Тобто серед двох подібних заявок переможе та, у якої менший кошторис. При цьому треба врахувати, що

принаймні чверть ресурсів (наприклад, людських або технічних) організація забезпечує сама.

До речі, на випадок, якщо після закінчення проекту залишаться бюджетні фінанси, у договорі між організатором та учасником конкурсу є пункт про повернення коштів. Після закінчення проекту організація подає звіти – фінансовий та підсумковий.

Олександр Ярема, заступник міністра молоді та спорту України, каже, що участь у таких конкурсах відкриває зовсім нові можливості і дарує незамінний досвід:

– По-перше, ви досягнете партнерства з державою, рівності у реалізації заходів, – пояснює Ярема. – Це можливість впливати на різні сфери життя, змінювати їх на краще. І, звісно ж, участь у конкурсах і реалізація проектів чи навіть заходів – це потужний розвиток особистості. Перед вами відкриються нові можливості, уміння, ви здобудете неповторний досвід співпраці із державою.

Загалом, зміни до порядку проведення конкурсів хоч і не радикальні, але позитивні. Головне, що вони дають більшу свободу представникам громадянського суспільства, роблять конфлікт інтересів менш імовірним, а конкуренцію – якіснішою.

Конфлікт інтересів

Перед початком розгляду конкурсних пропозицій член конкурсної комісії зобов'язаний повідомити про конфлікт інтересів та надати пояснення щодо обставин, які можуть перешкоджати об'єктивному виконанню ним обов'язків.

Організатор конкурсу за поданням конкурсної комісії виключає з її складу члена комісії, в якого виявлено конфлікт інтересів.

Якщо конфлікт інтересів виявлено після ухвалення конкурсною комісією рішення про визначення переможців конкурсу, зазначене рішення підлягає перегляду. Індивідуальні оцінки члена конкурсної комісії, в якого виявлено конфлікт інтересів, не враховуються.

У КРИВОМУ РОЗІ ВІДКРИЛИ КОНСУЛЬТАЦІЙНИЙ ЦЕНТР ДЛЯ ГРОМАДСЬКИХ АКТИВІСТІВ

У м. Кривий Ріг з червня 2016 року розпочав роботу Консультаційний центр з питань законодавства для громадських та благодійних організацій. Центр, відкритий у рамках проекту USAID «Громадяни в дії», буде надавати послуги з реєстрації громадських та благодійних організацій.

Урочисте відкриття центру відбулось 22 червня за участі місцевих активістів, журналістів та депутатів міської ради. Під час заходу представники проекту «Громадяни в дії» розповіли про причини відкриття центру, активні послуги та плани на майбутнє.

Костянтин Лациба, організаційний менеджер проекту: «Мета

центру – сприяти створенню та розвитку громадських та благодійних організацій».

Центр вже допомагає реєструвати громадські та благодійні організації. Зокрема консультує щодо підготовки статуту організації, надає типові документи, інформує про процедуру та умови реєстрації,

допомагає отримати статус неприбутковості та привести статуту у відповідність до законодавства.

У перспективі Центр почне консультувати і щодо інструментів місцевої демократії в Кривому Розі. А саме: як подавати місцеві ініціативи і петиції, як проводити консультації з громадськістю та громадські слухання.

КОНСУЛЬТАЦІЙНИЙ ЦЕНТР З ПИТАНЬ ЗАКОНОДАВСТВА ДЛЯ ГРОМАДСЬКИХ ТА БЛАГОДІЙНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

УНЦПД

КОНСУЛЬТАТИВНИЙ ЦЕНТР ПРОПОНУЄ:

Надання безкоштовних консультацій ініціативним групам та активістам м. Кривий Ріг щодо реєстрації громадських об'єднань (ГО) та благодійних організацій (БО);

Підготовка пакету реєстраційних документів для державної реєстрації ГО, БО;

Консультаційний супровід в процесі державної реєстрації ГО, БО в органах юстиції;

Консультавання щодо отримання статусу неприбутковості для ГО, БО;

Підготовка змін до статутів зареєстрованих організацій;

Надання приміщення для проведення установчих зборів ГО, БО

+38 (063) 234-91-54
hotline.kr@ucipr.org.ua
 м. Кривий Ріг,
 пр. Металургів, буд. 36/1

СОЦІАЛЬНІ ПОСЛУГИ – СПІЛЬНИМИ ЗУСИЛЛЯМИ

Український незалежний центр політичних досліджень (УНЦПД) у партнерстві із Спілкою Робітничих Самаритян та за підтримки Європейського Союзу реалізовує проект «Посилення спроможності неурядових громадських організацій України та Грузії до участі в діалозі щодо надання соціальних послуг»

Проект фінансується
Європейським
Союзом

This project is funded
by the European Union

Проект реалізовується в Україні та Грузії паралельно.

Цільові регіони проекту в Україні: Київська, Чернігівська, Черкаська, Запорізька, Дніпропетровська та Львівська області.

В рамках проекту передбачено наступні ключові активності:

1) Підвищення спроможності цільових організацій до співпраці із органами влади та використання механізмів залучення неурядових суб'єктів до надання соціальних послуг, шляхом проведення семінарів щодо участі неурядових організацій в ухваленні рішень на місцевих рівнях та наданні соціальних послуг.

2) Надання суб-грантів для реалізації спільних проектів цільових організацій та органів місцевого самоврядування з надання соціальних послуг.

3) Адвокатування запровадження та/або усталення успішних

практик залучення неурядових організацій до надання соціальних послуг. В рамках проекту бенефіціари проекту та експерти спільно працюють над усталенням успішних практик залучення неурядових організацій до надання соціальних послуг, зокрема розроблятимуть роекти відповідних рішень органів місцевого самоврядування та адвокатуватимуть ухвалення таких рішень.

В травні 2016 року 5 НУО отримали фінансову підтримку на реалізацію власних ідей протягом року в рамках проекту «Соціальні послуги – спільними зусиллями».

Чернігівська міська благодійна організація батьків і дітей інвалідів з дитинства «Логос» презентувала проект «Рівний доступ до послуг», метою якого є адаптація людей з розумовими порушеннями до життя в громаді, шляхом надання послуг соціальної адаптації та соціальної реабілітації. Цільова аудиторія проекту: молоді люди від 20 до 35 років, які мають розумові порушення, їх батьки, родичі, волонтери.

Громадська організація інвалідів «Родина» (м. Київ) реалізує проект спрямований на організацію послуг денного догляду для дітей з тяжкими порушеннями розвитку у благодійному центрі денного перебування «Родина». Цільова аудиторія проекту – діти з тяжкими

Довідка

За рахунок грантових коштів не будуть підтримані такі витрати:

- Разові заходи;
- Витрати, безпосередньо не пов'язані з наданням соціальних послуг/соціальним підприємництвом;
- Придбання обладнання та/або ремонтні роботи на суму, що перевищує 15% суми грантового фінансування.

Тривалість проектів має становити 12 місяців.

Результатом реалізації проекту стане запровадження ефективних практик залучення НУО до надання соціальних послуг за рахунок бюджетних коштів, інших форм бюджетної підтримки НУО, що надають соціальні послуги.

порушеннями розвитку та сім'ї, які їх виховують.

Благодійне товариство допомоги інвалідам та особам із інтелектуальною недостатністю «Джерела» реалізовує проект «Соціальні послуги – європейський вибір: тимчасовий цілодобовий догляд осіб з інтелектуальною недостатністю»

Метою проекту є запровадження європейської моделі «тимчасового перепочинку» шляхом цілодобового догляду для осіб з інтелектуальною недостатністю на професійній основі з метою попередження вигорання матерів-доглядальниць і отримання досвіду підтриманого проживання для молоді з інтелектуальною недостатністю як підготовки до майбутнього автономного проживання з підтримкою.

Запорізька обласна громадська організація сімей інвалідів «Людя потрібні люди» пропонує соціальні реабілітаційні послуги для дітей і дорослих з обмеженими можливостями здоров'я та їхніх сімей в Запоріжжі та малих

населених пунктах області. Таке фінансування у 2016 році дасть можливість отримати безкоштов-

Запоріжжя та віддалених районах області з недостатністю або відсутністю соціальних послуг для дітей

«Послуги від громадських організацій коштуватимуть місцевій владі щонайменше втричі дешевше, ніж утримання комунальних установ. Це усвідомили усі розвинені країни, тому у країнах ЄС влада наймає громадські організації для надання соціальних послуг, а не утримує власні установи. Таку практику ми плануємо запровадити і в Україні»

ну комплексну реабілітацію ще 130 дітям та дорослим з інвалідністю, чий сім'ї знаходяться за межею бідності, проживають в м.

та дорослих з неповносправністю.

Благодійна установа Навчально-реабілітаційний центр «Джерело» запрошує до нових студій

у відділенні трудової реабілітації інвалідів «Майстерні для молоді»

Проект ставить на меті сприяння розвитку творчого самовираження та фізичних і інтелектуальних здібностей молоді з особливими потребами віком від 18 до 35 років – вихованців Майстерень для молоді в центрі «Джерело».

Завдячуючи проекту, бенефіціари пришвидшать свою соціалізацію, отримують відповідні навички для полегшення свого щоденного побуту та, через зростання своєї самостійності, суттєво полегшать навантаження своїх рідних, хто їх доглядає.

В липні 2016 року ще 15 НУО мають можливість подати проектну пропозицію та отримати фінансову підтримку на реалізацію власних ідей протягом року.

До участі у конкурсі запрошуються неурядові організації, які відповідають наступним вимогам:

- Зареєстровані, як юридичні особи не пізніше жовтня 2014 року;
- Безпосередньо надають соціальні послуги вразливим групам населення та/або займаються соціальним підприємництвом для забезпечення потреб вразливих груп населення;
- Працюють у одній із цільових областей проекту.

Проекти мають відповідати наступним вимогам:

Передбачати надання соціальних послуг літнім людям, людям з особливими потребами та внутрішньо-переміщеним особам та/або розвивати соціальне підприємництво в інтересах таких категорій осіб. Проекти мають реалізовуватись в одному або декількох із цільових регіонів проекту. А також передбачати

матеріальний внесок місцевої влади з одного із цільових регіонів проекту (не менше ніж 10% запитуваної суми).

Запропоновані пропозиції мають передбачати створення та розвиток практики співпраці неурядових організацій з місцевою владою (місцевим органом виконавчої влади, органом місцевого самоврядування), яка може бути продовжена після закінчення грантової підтримки;

Перевага буде надана проектам, які охоплюють малі населені пункти у цільових регіонах проекту.

Проекти спрямовані на надання гуманітарної допомоги не будуть розглядатись в рамках конкурсу на отримання гранту.

Максимальна сума грантового фінансування одного проекту не має перевищувати еквівалент 15 000 євро.

«ЕСЕМЕСКА», ЯКА РЯТУЄ ЖИТТЯ, та благодійність, яка об'єднує парламент.

18 травня Верховна Рада у першому читанні ухвалила законопроекти 2297 і 3467, які запускають в Україні механізм смс-благодійності. «За» проголосували 252 депутати з усіх фракцій. Для того, щоб підтримати цей закон, Олег Ляшко дозволив однопартійцям розблокувати трибуну парламенту.

Наталія Міняйло,
журналістка
«Громадянського
суспільства»

Це голосування показало, що благодійність об'єднує парламент. Вона – поза політикою. Рада, що ми знайшли спільну мову з усіма авторами законопроектів і домовилися про їх об'єднання. Наше першочергове завдання – допрацювати їх законопроекти до другого читання і ухвалити їх у сесійній залі ще до кінця поточної сесії, – написала в Facebook народний депутат **Світлана Войцеховська**.

Проект закону про запровадження смс-благодійництва у Верховну Раду подали ще 19 березня 2015 року. У ньому пропонують внести зміни до трьох законів України, а також до Податкового кодексу. Головною метою прийняття цього законопроекту є звільнення благодійних смс від податків.

Ми вже більше року чекали прийняття цих законів. Поки держава намагається знайти шляхи подолання соціальної кризи, благодійники вже сьогодні можуть допомогти нужденним. Для цього потрібні відповідні механізми. Смс-благодійність широко використовується у всьому світі. Вона допомагає у розв'язанні термінових потреб, – каже **Лариса Жигун**, координаторка адвокатів-кампаній *Українського форуму благодійників*.

На її думку, закон можуть прийняти вже на поточній сесії Верховної Ради. Проте зізнається, що точно спрогнозувати цей процес дуже складно.

СМС-благодійність в Україні – попередній досвід

38 мільйонів гривень зібрали українці на армію у 2014 році через смс на короткий номер 565.

– Есемески відправляли всім селом. Моя 75-річна бабуся до того ніколи їх не писала. Але тієї весни навчилася. Потім ходила вчити своїх подруг. Всі писали смс. Якщо хтось відмовлявся, називали «сепаратістом». За той короткий період бабуся відправила близько 10 смс. Це при тому, що пенсія в неї 1200 гривень, – розповідає киянка **Світлана Зборовська**.

2014 року в умовах російської агресії уряд шукав грошей на переозброєння української армії. Одним з таких шляхів і стала смс-благодійність. Але перед тим уряд в ручному режимі звільнив цей номер від податків, ухваливши спеціальну постанову. Решта важливих благодійних ініціатив цієї можливості позбавлені через прогалини в законодавстві.

10 років тому дружина тодішнього президента Віктора Ющенка

Катерина запустила смс-марафон для збирання коштів на «Лікарню майбутнього». Завдяки смс за три місяці вдалося зібрати 3,6 млн гривень, з них понад 2 мільйони – лише за першу добу.

– Ми збираємо кошти переважно онлайн. Це дуже обмежує аудиторію – нашу аудиторію. За допомогою смс ми змогли б залучити більше небайдужих людей. До того ж, таким чином ми зможемо створити альтернативу скринькам. Їх дуже часто використовують шахраї, що наживаються на природному бажанні людини допомогти іншим, – пише **Євген Полтенко** з благодійного фонду «Відкриті серця України» на сайті організації.

Допомога через інтернет підходить тільки жителям великих міст і молодіжній групі в середньому до 45 років, які активно користуються мережею і банківськими картками, вважає засновниця фонду «Таблеточки» **Ольга Кудиненко**.

– Пенсіонери і люди, що не користуються інтернетом, взагалі випадають із цієї системи. Їм зали-

шається один варіант – йти в банк і робити переказ. Доходить не більше 20 % тих, хто хоче і може допомогти. І це зрозуміло – люди відволікаються на свої проблеми, просто забувають або не встигають дійти з роботи до банку, – пише вона в колонці на сайті «Української правди».

Смс-благодійництво в Україні – що заважає?

Головною перешкодою при запровадженні смс-благодійництва в Україні є податкова система України. Благодійні смс обкладають 45-відсотковим податком.

20 % – податок на додану вартість;
7,5 % – збір до Пенсійного фонду;
18 % – податок на прибуток.

З кожної своєї зарплати перераховую кошти на благодійність. Найчастіше переказую гроші на підтримку армії або для лікування хворих дітей. Активно відправляла смс на номер 565. Бо його звільнили від податків. Якщо б довелося платити всі збори, то залишиться трохи більше 3 гривень. Але така бла-

годійність не підходить ні мені, ні моему мобільному операторові, ні благодійним організаціям, – каже киянка **Валерія Маслюк**.

У таких умовах українці найбільше коштів жертвували через скриньки для збору благодійних коштів.

– Ними скористалися близько 64 % тих, хто надав матеріальну допомогу. 25 % перераховували на благодійність певний відсоток від своєї зарплати, 12 % переказували кошти через картку Приватбанку. І лише 5 % опитаних жертвували через Інтернет або банківський рахунок. Нині ми працюємо над розширенням видів цільової благодійної допомоги, яка не оподатковуватиметься. Одним із сучасних та швидких способів здійснення благодійництва є смс-благодійність, яку широко використовують у всьому світі, – каже **Лариса Жигун**.

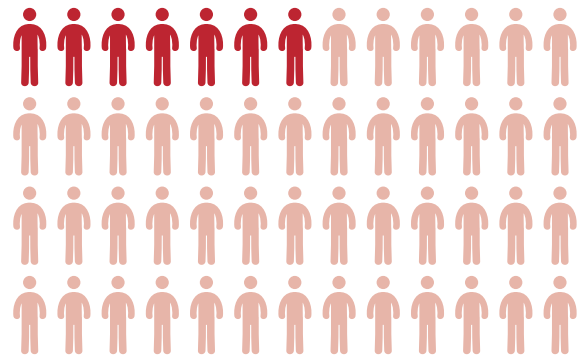
Смс-благодійність: як це роблять у світі

У рейтингу World Giving Index щодо рівня розвитку приватної благодійності, складеному найбільшим британським незалежним

Дієвий механізм боротьби з шахрайством

SMS-благодійництво за рік

БОЛГАРІЯ

7 млн мешканців

УКРАЇНА

45 млн мешканців

фондом Charities Aid Foundation, Україна знаходиться лише на 103 місці. Лідерами світового рейтингу є США і М'янма. У Західній Європі – Великобританія та Ірландія.

Ще 15 років тому британський мобільний оператор Vodafone створив мобільну платформу JustGiving. За цей час вона стала невід'ємною складовою соціальної політики оператора. Благодійні смс стали доступними для кожної британської неприбуткової організації. 100 % зібраних за допомогою платформи коштів спрямовують на благодійність. За цим же принципом працюють й інші мобільні платформи (Mobile Commons, Mobile Accord, mGiving) в інших країнах.

Такі платформи не лише спрощують організацію кампанії зі збирання пожертв через смс, а й забезпечують прозорість та підзвітність використання коштів. Це запобігає шахрайству.

Три роки тому в Ірландії запустили окремий контент-провайдер LikeCharity. Він працює з шістьма мобільними операторами (Vodafone, O2, Meteor, Three, Tesco Mobile, eMobile) та з сотнями благодійних організацій. Усі зібрані кошти також відправляють на благодійність.

– У Західній Європі смс-пожертви стали одним з найбільших джерел добровільних внесків. Згідно зі звітом Fundraising in Europe, їх відправляє 12 % європейців. Люди відзначають великий професіоналізм у зборі коштів, технологічні розробки (мобільні додатки, смс і онлайн-технології для збору коштів) та ефективне використання соціальних медіа – Facebook, Twitter. Завдяки цьому рівень довіри до благодійних фондів в Європі має тенденцію до зростання, – каже юрист **Сергій Піддубняк** у блозі на сайті «ЛІГА».

У 2012 році смс-благодійництво почало активно розвиватися в Болгарії. Спочатку у мобільних операторів були побоювання щодо ефективності такого виду благодійності. Але вже за перший рік зібрали 500 тисяч євро. У наступному 2013 році ця сума подвоїлася.

Смс-благодійництво активно розвивається у всьому світі. У липні 2008 року в Південній Африці благодійний фонд імені Нельсона Манделі зібрав 85 тисяч доларів виключно завдяки смс.

З 2015 року російський благодійний фонд «Подаруй життя» щомісяця збирає по 1 мільйону

доларів для допомоги важкохворим дітям з онкологічними захворюваннями.

Що буде далі?

В «Реанімаційному пакеті реформ» наголошують на перевагах ухвалення закону про смс-благодійність.

– Рада ухвалила хороший закон в першому читанні й дала можливість через есемески підтримувати волонтерську та громадську діяльність. Не всі українці користуються Інтернетом, не всі користуються кредитними картками, але майже всі користуються есемесками. До того ж, це безпечно. Готівковий збір пожертв і збір на персональні картки несе ризики шахрайства, надання допомоги через мобільний стає надійною альтернативою, – вважає народний депутат **Світлана Заліщук** у Facebook.

– Якщо запустимо смс-благодійність, зможемо повернути надходження у великі волонтерські фонди на рівень часів Донецького аеропорту та Дебальцевого. Замість того, щоб чекати нових загострень і смертей, – пише **Віталій Дейнега** з фонду «Повернись живим» на своїй сторінці у Facebook.

КВАДРАТНІ МЕТРИ ВІД МЕРА. Як отримати приміщення для громадської чи благодійної організації?

Економія коштів – це теж інструмент доходу. Напевно, в більшості організацій витрати на оренду офісу чи центру займають значну статтю витрат. Один зі способів зменшити ці витрати – отримати приміщення від влади вашого міста. Не багато громадських організацій користуються такою можливістю, але отримання пільгової оренди комунального приміщення від місцевої ради – справа більш, ніж реальна.

Роман Кириченко,
журналіст
«Громадянського
суспільства»

Головні перешкоди, з якими можна зіткнутися при отриманні пільгової оренди – відсутність політичної волі з боку органів місцевої влади чи їхня нефункціональність. Наприклад, у Києві були періоди, коли отримання комунального приміщення в пільгову оренду було справою дуже важкою: елементарно не працювала Київрада. Однією з проблем є також те, що громадські активісти просто не знають, на які приміщення можна претендувати, і тому їх отримують тільки ті, хто в гарних відносинах з владою, або ж благодійні. Саме тому надзвичайно важливо для громадської чи благодійної організації донести важливість надання приміщення для неї: тоді рішення про це не буде покладено в довгу шухляду.

З досвіду

Своїм досвідом отримання приміщення у пільгову оренду з «Громадянським суспільством» поділилася співробітниця Київського відділення «Мережі Людей, які живуть з ВІЛ/СНІД» Ольга Трикуль. Ця організація орендує приміщення на базі Київського Центру протидії епідемії ВІЛ.

Це було б малоймовірним, якби керівництво центру не йшло організації назустріч.

«Перш за все треба зазначити, що виділенню нам приміщення сприяли партнерські відносини з головним лікарем Центру протидії ВІЛ, який розуміє важливість нашої присутності безпосередньо в лікарні. Ми намагались повторити цей досвід з Київською обласною клінічною лікарнею № 1, але нам відмовили – зараз оформлюємо пільгову оренду в м. Ірпінь» – свідчить Ольга.

Мережа Людей, що живуть з ВІЛ – не єдина організація, яка змогла добитися пільгової оренди комунального приміщення. У Полтаві такий досвід має благодійна організація ГО «Світло надії», яка також допомагає ВІЛ-позитивним. У Чернігові пільговою орендою користувався Центр медико-соціальної реабілітації дітей-інвалідів «Відродження». Дуже широко таку можливість використовують різноманітні ветеранські спілки.

Покрокова інструкція

Алгоритм отримання приміщення у пільгову оренду досить

простий, його можна умовно розділити на сім кроків:

1 крок – написання листа-запиту балансоутримувачу. На цьому етапі найважче і найважливіше для громадської організації знайти відповідне приміщення, яке може бути здане в оренду, і добитися згоди балансоутримувача на те, щоб його можна було отримати в користування. Якщо згоду буде отримано, то далі йтиме:

2 крок – подання балансоутримувача до місцевої ради. Саме від її позиції залежить остаточне позитивне рішення.

3 крок – оголошення конкурсу на оцінку майна (за рахунок балансоутримувача). У Києві, якщо площа орендованого приміщення буде більше 50 кв. метрів, від цієї процедури залежатиме розмір орендної плати.

4 крок – оголошення конкурсу на оренду приміщення. Це є необхідною умовою прозорості процедури, запобігання корупційним

зловживанням. За умов перемоги у конкурсі далі слідує:

5 крок – рішення місцевої ради про надання приміщення.

6 крок – укладання договору.

7 крок – страхування майна.

Як дорого і як довго?

Вартість оренди, її строки та умови залежать від прийнятого місцевою радою Порядку передачі майна територіальної громади в оренду. Пільгова орендна ставка не повинна бути меншою за витрати орендодавця на утримання об'єкта оренди (з цією метою проводиться оцінка майна). У Києві пільгова орендна ставка становить 50 % від орендної ставки. Однак вона залежить і від цільового використання приміщення. Наприклад, якщо громадські організації, яким передбачена фінансова підтримка з міської програми «Турбота», або організації ветеранів, інвалідів орендують приміщення до 50 кв. метрів, то платять тільки в межах витрат на

утримання приміщення (орендна плата становить символічну 1 гривню). Якщо площа є більшою, то 15 % від вартості майна, визначеного експертним шляхом.

Процедура отримання приміщення в пільгову оренду в ідеалі триває 3 місяці. Однак балансоутримувач не завжди діє оперативно, а місцева рада проводить засідання не систематично, тому цей процес буде в два рази тривалішим. Про це з досвіду нас запевнила співрозмовниця з Київської «Мережі ЛЖВ».

Строки оренди також можуть бути різними, залежно від Положення місцевої ради. У Києві пільговою орендою комунального приміщення можна користуватися 3 роки.

Пільгова оренда комунального приміщення – чудова підмога багатьом громадським ініціативам, спрямованим на захист хворих, людей з обмеженими можливостями. Це опція, якою варто користуватися соціальним ініціативам.

Що таке громадський бюджет?

Громадський бюджет (бюджет участі) – це частина бюджету міста, з якої обов'язково фінансуються проекти та пропозиції, подані безпосередньо громадянами. Порядок подання та відбору проектів, фінансування проектів визначається окремим рішенням місцевої ради у Положенні «Про громадський бюджет».

Як це працює?

1. Громадяни подають проекти на фінансування з бюджету участі

2. Місцева рада створює номінаційний комітет для попереднього відбору проектів

3. Відібрані проекти виставляються на голосування для всіх членів територіальної громади

4. Голосування здійснюється на офіційному веб-сайті місцевої ради через систему BankID або бюлетенями у спеціально визначених пунктах для голосування

5. Проекти, які набрали найбільшу кількість голосів, фінансуються з бюджету участі та реалізуються профільними виконавчими органами місцевої ради

Переваги

Для громади

Можливість подати проект щодо вирішення місцевих проблем: облаштування парків, проїздів тощо

Реальна участь у розподілі частини бюджетних коштів: громада визначає пріоритетні проекти

Проект виконують виконавчі органи місцевої ради, громадяни лише контролюють виконання проекту

Для депутатів

Залучення громади до вирішення місцевих проблем через конкурс проектів, ідей

Ефективніше використання коштів шляхом фінансування тих проектів, які отримали підтримку у громаді

Збільшення підтримки своїх рішень з боку громади

Як запровадити?

Місцева рада повинна ухвалити окреме Положення «Про громадський бюджет» У бюджеті на кожен рік необхідно передбачати суму коштів для фінансування проектів з громадського бюджету (наприклад, не менше 1% від загального фонду бюджету)

Проект положення був розроблений у рамках кампанії "Ефективна рада", що реалізовується Українським незалежним центром політичних досліджень та Інститутом політичної освіти за підтримки проекту USAID "Громадяни у дії". Проект положення можна знайти на сайті організації.

ХОЧЕШ ДОБРЕ ЖИТИ?

Проявляй місцеву ініціативу

Якщо у вашому дворі давно не проводили ремонт і не планують, якщо дитячий майданчик захаращений уже багато років поспіль, якщо ви хочете, щоб після декомунізації ваша вулиця носила не ім'я Леніна, а почесного громадянина вашого міста Івана Івановича Іванова – не варто чекати, доки подібна думка прийде й депутату від вашого округу, або мітингувати з такими вимогами під вікнами міськради. Просто зверніться до міської ради з місцевою ініціативою, у якій викладете свої побажання.

Світлана Чернецька,
журналістка
«Громадянського суспільства»

Це право гарантує стаття 9 Закону України «Про місцеве самоврядування», однак у вашому місті неодмінно мусить бути прописаний конкретний механізм та умови подання місцевої ініціативи у місцевих статутах територіальних громад та окремому положенні про місцеві ініціативи в цьому населеному пункті.

Місцева ініціатива – це один із інструментів прямої демократії, який лише набирає популярності в Україні. Хоча переваги інструмент місцевої ініціативи має значні, навіть перед іншими, більш розповсюдженими, механізмами прямої демократії – електронними петиціями та громадськими слуханнями.

На відміну від громадських слухань, місцева ініціатива – це готове рішення. Тобто це конкретна актуалізована проблема, яка вже пройшла свої рівні обговорень, дискусій, експертних оцінок, вагань «за» і «проти», тоді як громадське слухання якраз і є оцим періодом збору інформації та позицій. Місцева ініціатива має бути подана до міської ради у вигляді конкретного проекту рішення, за яке тільки залишається проголо-

сувати депутатам. Це дуже **зручно** для всіх сторін:

- депутати отримують конкретну ідею у формі рішення і вже певні, що вона є в компетенції органів місцевого самоврядування і нічого не порушує, оскільки допущена до голосування секретарем;
- ініціативна група громадян, яка подала пропозицію, певна, що відхилити її можуть лише за умови відвертих порушень, а не через несуттєві дрібниці, адже рішення є цілком детально прописане і конкретне;
- люди, які підтримали підписами місцеву ініціативу, знають, що мають багато однодумців і ініціативну групу, яка зробить усе можливе, аби це рішення було підтримане місцевими депутатами.

Дехто з активістів нарікає, мовляв, місцева ініціатива стає неактуальною та нецікавою для використання, оскільки в дію вступив механізм електронних петицій. Однак місцева ініціатива і тут має немало **переваг**.

- Місцева ініціатива – оптимальний варіант, коли тема хвилює і ту частину населення, яка активна, однак не інтернетизована.

Тому питання житлово-комунальної тематики легко збирають десятки підписів пенсіонерів, людей старшого і похилого віку, які не підтримали б аналогічних е-петицій.

- Зазвичай у положеннях про місцеві ініціативи прописується право (подекуди навіть обов'язок) представників ініціативної групи бути присутніми на розгляді та голосуванні рішення-пропозиції по ініціативі. Дуже часто вони мають право представлення своєї пропозиції. Автори ж електронних петицій досить часто навіть не знають про долю своїх петицій до моменту, доки міськрада не опублікує офіційну відповідь на сайті, або ж доки темою на зацікавляться ЗМІ. Тож автори місцевої ініціативи у виграшному становищі – вони можуть переконувати, вступати в діалог з депутатами, захищати свою пропозицію. Вони є активними учасниками реалізації ініціативи, і їхнє право на це захищає

закон. Небайдужим же авторам е-петицій подібні права треба відвойовувати.

• Тож що потрібно, щоб подати місцеву ініціативу?

- Підняти проблему і сформулювати пропозицію щодо її вирішення (бажано вже у конкретному форматі офіційного документа – потенційного рішення міської ради).
- Сформулювати ініціативну групу, яка буде представляти вашу ініціативу, збирати підписи тощо. Це можуть бути або активні мешканці, або представники трьох громадських об'єднань, або представники ОСББ.
- Зібрати підписи на підтримку на підписних листах визначеної форми (зверніть увагу, що форми підписних листів у різних містах можуть відрізнятися, і похибки можуть бути формальною підставою для відхилення вашої ініціативи). Зазвичай вимагають

прізвище, ім'я, по батькові, адресу реєстрації, дату та підпис.

Зверніть увагу: адреса реєстрації не є посяганням на ваші персональні дані, а лише є способом перевірки того, що ви справді є жителем цього міста. Адже місцеві ініціативи повинні бути справою рук тих, хто тут живе і цікавиться покращенням життя, а не маніпулює інструментами демократії заради власних цілей. Порушенням же прав може бути вимагання паспортних даних, оскільки потреба в цій інформації є не обґрунтованою та порушує Закон України «Про персональні дані».

- Подати до місцевої ради повідомлення про внесення ініціативи на ім'я секретаря (тобто проект рішення або чіткий перелік питань до вирішення, підписні листи, ПБ, контакти та адреси реєстрації членів ініціативної групи і окремо ті ж дані по уповноваженому ініціативної групи,

5 кроків щоб подати місцеву ініціативу

- 1 Зібрати ініціативну групу громадян.
- 2 Зібрати певну кількість підписів мешканців. Кількість підписів визначається положенням місцевої ради.
- 3 Зареєструвати документи в місцевій раді.
- 4 Прийти на засідання місцевої ради під час розгляду вашої ініціативи та виступити перед депутатами.
- 5 Контролювати реалізацію вашої ініціативи органами влади.

який і буде представляти вашу ініціативу надалі). Він перевірить ваші документи на предмет відповідності нормативним вимогам та компетентності вирішення вашого питання органами місцевого самоврядування. Можливо, треба буде виправити деякі моменти і допрацювати рішення, можливо, його і відхилиють, якщо ви щось не виконали чи порушили, або вимагаєте від міськради запровадити другу державну мову, на що вона не має юридичного права.

- Далі необхідно дочекатися сесії міської ради, де розглянуть ваше рішення. Оптимально отримати

слово на її представлення і обґрунтування потреби, адже не всі депутати читали проект рішення, не всі розуміють важливість і не всім це цікаво – тож адекватне обґрунтування може схилити їх на ваш бік.

- Якщо ви пройшли всі «кола пекла» і вашу ініціативу підтримали – не розслабляйтесь і доведіть справу до логічного завершення. Адже постійний брак часу, фінансів та бажання у чиновників може спричинити відкладання реалізації її на невизначений термін. Тож контролюйте, як виконується прийняте рішення.

Хоча здається, що це довгий і складний процес, однак на ділі це займе зовсім не багато вашого часу. Якщо ж ви не братимете усю відповідальність на себе, а розділите її з колегами по ініціативній групі, правлінню ОСББ чи громадській організації – то матимете ще менше затрат зусиль.

Зате результат буде вартий цих зусиль, і стане більше на один майданчик, заасфальтовану вулицю, встановлений пандус, або якийсь інший аспект міського життя, який зробить перебування у ньому комфортнішим.

Чи працює ініціатива?

В Україні право на місцеву ініціативу є у всіх містах обласного значення, хоча не скрізь детально прописаний власне механізм, що дає багато формальних підстав відхилити пропозиції ініціативних мешканців. Серед таких «боржників», наприклад, Тернопіль та Вінниця.

З «боями» змагалися за право вносити місцеву ініціативу у деяких містах. У Запоріжжі така боротьба триває й досі, а от Чернігів майже чотири місяці боровся за своє право на місцеву ініціативу з адекватними вимогами, бо ж у них спершу вимагали аж 20 тисяч підписів на підтримку ініціативи. Тобто, щоб поставити нові смітники в подвір'ї, треба було обійти півміста.

Плідно почали працювати із місцевими ініціативами у західній частині нашої країни. Наприклад, в Івано-Франківську вже прийняли дві місцевих ініціативи – про створення дитячого майданчика та ремонт міжбудинкового проїзду.

У березні 2016 року Чернівці опублікували свою першу місцеву ініціативу – про створення відділу супроводу ОСББ. Вона очікує на рішення міської ради.

Тож годі скинути – беріть справу у свої руки, шукайте однодумців, пропонуйте рішення і змінюймо свої міста і свою країну на краще разом!

Місцева ініціатива – це інструмент демократії участі, який дає можливість жителям міста самостійно підготувати проект рішення місцевої ради, який депутати обов'язково мають розглянути під час свого засідання.

Наприклад, Ви хочете перейменувати свою вулицю чи відремонтувати на ній дорогу. Ви можете подати проект рішення в міську раду і далі влада повинна самостійно реалізувати цю пропозицію.

ЯК ЦЕ ПРАЦЮЄ? ПОКРОКОВА ІНСТРУКЦІЯ

Зібрати ініціативну групу з декількох людей

Підготувати проект рішення

Зібрати підписи мешканців

Зареєструвати її в місцевій раді

Відвідати засідання місцевої ради під час розгляду ініціативи

ПЕРЕВАГИ МІСЦЕВОЇ ІНІЦІАТИВИ:

на розгляд міської ради.

Можливість буди "депутатом без значка". Вносити проекти рішення

розгляду на сесії міської ради.

Пропозиції подані через місцеву ініціативу - обов'язкові для

Ініціатори місцевої ініціативи можуть брати участь в засіданні сесії міської ради.

В ЯКИХ МІСТАХ ВЖЕ ПРАЦЮЄ ЕФЕКТИВНО?

УЖГОРОД

ІВАНО-ФРАНКІВСЬК

ЧЕРНІВЦІ

ЖИТОМИР

КИЇВ

ЯК ЗАПУСТИТИ В СВОЄМУ МІСТІ?

- Депутати місцевої ради мають ухвалити положення про місцеві ініціативи. Типові положення для цього та інших інструментів можна завантажити на сайті <http://dovidnyk.org.ua>

КРЕДИТ НА СОЦІАЛЬНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО ПІД 5 % РІЧНИХ ВІД WNISEF ТА ОЩАДБАНКУ

Western NIS Enterprise Fund (WNISEF) та АТ «Ощадбанк» розпочали впровадження інноваційної програми, що забезпечить кредитування соціальних підприємств у національній валюті за низькими відсотковими ставками.

Користь від реалізації програми в першу чергу отримають ті українці, які потерпіли від конфлікту на сході країни, у т. ч. вимушені переселенці з південних та східних регіонів, а також люди з особливими потребами, жінки, які опинилися в складних життєвих обставинах, та представники інших незахищених суспільних груп.

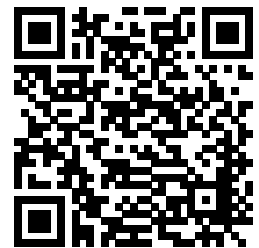
Загальна сума кредитів у рамках програми протягом наступних трьох років складе 100 млн грн.

Сума одного кредиту перебуватиме у межах від 250 тис. до 2,5 млн грн.

За період діяльності програми буде загалом видано 150-300 кредитів.

Програма гарантує, що для класичних соціальних підприємств (діяльність яких спрямована виключно на вирішення соціальних питань) ставка за затвердженим кредитом складатиме не більше 5 % річних, а для тих, що витрачають суттєву частку своїх прибутків на фінансування соціальних підприємств або суспільно корисної діяльності – не більше 10 % річних.

Джерелом фінансування кредитів є програма технічної допомоги Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) вартістю 30 млн.

Більше інформації та аплікаційну форму ви знайдете за посиланням

доларів США, виконавцем якої є Western NIS Enterprise Fund.

«Ця програма покращить життя українців, які переживають наслідки війни, коли їхня країна відстоює свою територіальну цілісність та суверенність. Це внутрішні переселенці, які втратили свої оселі, свій бізнес та інші джерела існування, або ті, хто боронив свою країну, але, повернувшись до своїх громад, зіткнувся з важкими економічними проблемами», – Президент та Виконавчий директор WNISEF **Ярослава Джонсон**.

«Я сподіваюся, що й інші скористаються прикладом, що його нині пропонують USAID, Western NIS Enterprise Fund та Ощадбанк, і нададуть кредитні лінії й інші механізми фінансування для тих, хто намагається власноруч будувати бізнес, який робитиме свій внесок

у життя суспільства, створюватиме нові робочі місця та добробут для інших громадян», – Посол США в Україні **Джеффри Пайетт**.

«Державний ощадний банк разом з нашими американськими партнерами розпочинає нову сторінку – безпрецедентну кредитну програму обсягом 100 мільйонів гривень, яка сприятиме виконанню важливої соціальної місії. Це доступний кредитний ресурс, його чекає вся країна, особливо мікро-, малий і середній бізнес», – голова правління Ощадбанку **Андрій Пишний**.

Для отримання додаткової інформації, просимо звертатися до менеджера програми Василя Назарука за тел. (+38044) 490-55-80, (+38044) 490-55-89, або електронною поштою за адресою vnazaruk@wnisef.org.

За матеріалами прес-релізу.

На рівні обласної державної адміністрації та Координаційної ради сприяння розвитку громадянського суспільства при ОДА

1) увійти до складу Координаційної ради при Обласній державній адміністрації

2) надавати пропозиції до Регіонального плану заходів щодо реалізації Стратегії

3) стати співвиконавцем у реалізації окремих пунктів регіонального плану заходів

4) брати участь у процесі розробки, виконання, моніторингу та оцінки регіональної цільової програми сприяння розвитку громадянського суспільства

На рівні місцевих органів виконавчої влади

1) надавати інформаційно-аналітичну, методичну допомогу місцевим органам виконавчої влади з питань реалізації Стратегії у регіоні

2) брати участь в діяльності робочих груп щодо реалізації Стратегії

3) здійснювати контроль з дотримання дотримання національного законодавства

На рівні органів місцевого самоврядування

1) стимулювати ухвалення міських та обласних програм сприяння розвитку громадянського суспільства

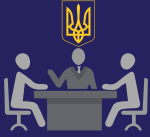
2) контролювати врахування положень Стратегії та регіональних планів заходів щодо її реалізації у діяльності органів місцевого самоврядування

3) ініціювати проведення конференцій, круглих столів, дискусій щодо проблем розвитку громадянського суспільства

ЯК ГРОМАДСЬКІСТЬ МОЖЕ ДОЛУЧИТИСЯ ДО РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ СПРИЯННЯ РОЗВИТКУ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА?

На рівні Координаційної ради сприяння розвитку громадянського суспільства при Президентові України

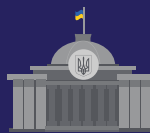
1) брати участь у засіданні Координаційної ради при Президентові України

2) подавати на розгляд Координаційної ради пропозиції щодо проблем громадянського суспільства

3) увійти до складу однієї з робочих груп Координаційної ради

На рівні Кабінету Міністрів України

1) надавати пропозиції до щорічного Плану заходів Кабміну щодо реалізації Стратегії

2) ініціювати проведення громадського обговорення законопроектів з питань розвитку громадянського суспільства в Україні

3) брати участь у здійсненні моніторингу та оцінки виконання Стратегії.

На рівні окремих міністерств

1) увійти до складу робочої групи з підготовки нормативно-правових актів

2) брати участь у виконанні окремих пунктів Плану заходів Кабміну

3) надавати інформаційно-аналітичну, методичну допомогу у реалізації Стратегії